



ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಪಯಣ

ಈ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದಂತೆ, 'ನನ್ನನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ನೀಡುವೆ' ಎಂದು ಮಗ, ತಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ, ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಏನೋ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಆತಂಕವನ್ನು ತಂದೆಯಾದ ವಾಜಶ್ರವಸನಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರ ಬದಲಾಗಿ, ತಂದೆ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಕಿರಳಿದ. ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತೆ ಇದು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಳೆಯ ಹುಡುಗ, ಹಿರಿಯರ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಲೇವಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ವಾಜಶ್ರವಸ, ಸಿಟ್ಟೇರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವಡು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದ. ಆದರೆ ನಚಿಕೇತ ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮೂರನೆಯ ಸಲ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದ. 'ನನ್ನನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿ?' ಶ್ರದ್ಧೆ, ತನ್ನೊಳಗೆ ಮಿಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ತಂದೆ ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡ. ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಹೇಳಿದ. 'ನನ್ನನ್ನು ಯಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.' 'ಮೃತ್ಯುವೇ ತ್ವಾದದಾಮೀತಿ.'

ಇದೀಗ Climax. ಇದೀಗ ಉರಿಯ ನಾಲಿಗೆ! ಯಾವುದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕರ್ಮಕಾಂಡ ಪ್ರಧಾನವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರ ಸೂಚಕವಿದು. ಮಗನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ, ಮಗನೇ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಶಕ್ತುವಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಶಕ್ತುವನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಯಸುತ್ತದೆಯೇ? ಅದನ್ನೇ ಮಗನಿಗೂ ಮಾಡಲು- ಅದು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದು ಮುಂದುವರೆಯಲೇ ಬೇಕು; ಮುನ್ನುಗ್ಗಲೇಬೇಕು.

ಆದರೆ ಕರ್ಮಕಾಂಡಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ್ದು ಜ್ಞಾನದ ದಾರಿ. ನಿಜಕ್ಕಾದರೆ ನಚಿಕೇತನ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಉರಿಯ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದು. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಯಾವುದೇ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯದು- ತನ್ನನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅಂದರೆ ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗದ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಬದುಕಿನ ಅನುಭವವೆನ್ನುವರಾದರೆ, 'ಜ್ಞಾನ'ವು ಈ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗಿನಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವ 'ಜೀವ'ವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ತಾನೆನ್ನುವುದರ ಶೋಧನೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ- ತಾನೆನ್ನುವುದರ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಲ್ಲ. ಶೋಧನೆಯ ದಾರಿ ಯಾವಾಗಲೂ ತಿರುವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಸಂಚರಿಸದು.

ಹೊಸ-ಹುಟ್ಟು ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ; 'ನವೋ-ಭವತಿ' ಎಂದು. ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಎನ್ನುವುದು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪಡೆದ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟೇ ಆಗಿರುವುದು. ಕರ್ಮದಿಂದ ಪಡೆದ ಹುಟ್ಟು ಈಗಿನದು; ಇದುವರೆಗಿನದು. ಇದೇ ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಇದೇ ಮನೋ-ದೈಹಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮಾಡಿ, ಯಥಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಿಂದ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಶೋಧಿಸಿ, ಬೆಲೆತೆತ್ತು ಪಡೆದ ಅರಿವಿನ ಹುಟ್ಟು-ಇನ್ನು ಮುಂದಿನದು. ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಮೂಡಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ

ಹಳೆ ಹುಟ್ಟು ಸಾಯಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಹಳತು ಸಾಯದೆ ಹೊಸತು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಯೇ? ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ, ವಾಜಶ್ರವಸನು- 'ನನ್ನನ್ನು ಯಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಗುಡುಗುವಾಗ ಅದು ಮಹಾ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಮಾತಾಗಿದ್ದರೂ, ಹಳೆ-ಹುಟ್ಟಿನ ಸಾವನ್ನೂ, ಹೊಸ-ಹುಟ್ಟಿನ ಉಗಮವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುವ ಮಾತೂ ಆಗಿರುವುದು!

ಹೀಗೆ ನಚಿಕೇತನ ಮಹಾ ಪ್ರಯಾಣವೊಂದು- ಕರ್ಮದ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಜ್ಞಾನದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತು. ನಡೆದಂತೆ, ನನ್ನನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ನೀಡುವಿರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದಾದರೆ, ನನ್ನನ್ನೇನು ಮಾಡುವಿರಿ? ನಾನು ಯಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಜೀವ? ನಿಜಕ್ಕೂ ನಾನು ಯಾರು? ಎಂಬಿವೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಡೆವ ಅಂತರ್ಮುಖಿ ಪಯಣವಿದು. ಈ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಜತೆಗಾರರಿಲ್ಲ. ಇದು ಏಕಾಯನ. ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬನೇ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಹಾದಿ. ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾದ ಹಾದಿ, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಹಾದಿಯಾಗಿರುವುದು ಉಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ ಈ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಸಂಗಾತಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಜತೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಿರಬಹುದು. ಅವನಾರೆಂದರೆ- 'ಯಮ'.

ಅಂದರೆ ಸಾವಿನ ದೇವತೆ- ಅರ್ಥಾತ್ 'ಸಾವು'. ಸಾವೆಂದರೆ ಬದುಕಿನ ಇನ್ನೊಂದು ದಡ. ಈಗಿನ ಇಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ತಿಳಿದಿರದ, ನಮಗೆ ತೀರ ಅತ್ತಿಯವಾದ ದಡ. ಸಾವಿನ ಮಾತೇ ನಮಗೆ ರುಚಿಸದು. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಸಾವೇ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದಾದರೆ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ನಾವು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾವನ್ನು ನಾವು ದೂರ ಇಟ್ಟಿರುವೆವು. ಆದರೆ ಯಾವುದನ್ನು ನಾವು ದೂರ ಇಟ್ಟಿರುವೆವೋ ಅದು ನಮ್ಮೊಳಗೇ ಸುಪ್ತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ; ಸಿಂಹಿ ಸುತ್ತಿ ಮಲಗಿದ ಹಾವಿನಂತೆ. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾವಿಗೆ ನಾವು ಹೆದರುವುದೇಕೆ? ದೇವರಿಗೂ ನಾವು ಇಷ್ಟು ಹೆದರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೆದರುವೆವು!

ಯಾವುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೋ ಅದರ ಕುರಿತು ನಮಗೆ ಅಂಜಿಕೆ ಇದೆ. ಯಾವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ನಮಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿದಿರುವ, ಹಾಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿರುವ, ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯಾಗಿ, ತಿಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಮತ್ತೆ ಅಂಜುವೆವು! ಆದರೆ, ತಿಳಿದಿರುವಲ್ಲಿಂದ- ತಿಳಿಯದಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತಲೇ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪಯಣವಿರುವುದು. ಸಾವೆನ್ನುವುದು ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯದಿರುವುದರಿಂದ ತಿಳಿದ ಬದುಕು ತಿಳಿಯದ ಸಾವಿನ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. 'ನನ್ನನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡುವೆ' ಎನ್ನುವ ನಚಿಕೇತನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಾವಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಬದುಕಿನ ಆಳದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ; ಹಾಗೆಂದು ತಿಳಿಯದೆಯೇ. 'ನನ್ನನ್ನು ಯಮನಿಗೆ ಇತ್ತಿರುವೆ' ನೆನ್ನುವ ವಾಜಶ್ರವಸನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೂ ಬದುಕಿನ ನಡೆಯನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ- ಹಾಗೆಂದು ತಿಳಿಯದೆಯೇ. ಎರಡು ಬದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುಪ್ತವಾಗಿರುವುದು ಸಾವಿನ ನೆನಪೇ. ನಡುವೆ ಬದುಕಿನ ಕರ್ಮಕಾಂಡವಿದೆ!

★ ತೋಷ

<p>★ ಕ್ರಾಂತಿಯೆಂದರೆ ಶೋಷಕರ ವಿರುದ್ಧ ಶೋಷಿತರ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ.</p> <p>—ಫಿಡೆಲ್ ಕ್ಯಾಸ್ತೊ</p>	<h2>ಮಾತೇ ಮತ್ತು</h2>	<p>★ ಹಳೆ ಸ್ನೇಹಿತರು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಹೊಸ ಸ್ನೇಹಿತರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ- ಹಳೆ ದಿನಗಳು ಉರುಳಿದ ಹಾಗೆ. ಹಳೆ ದಿನವಿರಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ನೇಹಿತರಲಿ- ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ವಾಗಿರುವುದು ಮುಖ್ಯ.</p> <p>—ದಲೈ ಲಾಮಾ</p>
<p>★ ಒಂದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ವಿಭಿನ್ನ ಫಲಿತಾಂಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ದಿವಾಳತನ.</p> <p>—ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್</p>	<p>★ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಿ; ಜನರು ನೀವು ಮೂರ್ಖರಿರಬಹುದೇನೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾಯಿ ತೆರೆದರೆ ಜನರ ಅನುಮಾನಗಳೆಲ್ಲ ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ.</p> <p>—ಮಾರ್ಕ್ ಟ್ವೇನ್</p>	<p>★ ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನೀವು ಜವಾಬ್ದಾರರಲ್ಲ; ಹೇಳದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೂ ಜವಾಬ್ದಾರರು.</p> <p>—ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರ್</p>
<p>★ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕುಳಿತು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಧೈರ್ಯ ಬೇಕು.</p> <p>—ವಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ಚರ್ಚಿಲ್</p>	<p>★ ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಉಳಿಸಬಹುದು.</p> <p>—ಜಾರ್ಜ್ ಹ್ಯಾರಿಸನ್</p>	